

Kể niềm khó quên...

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi
Thứ Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 05:43

Mẹ già nhớ chuôi ba hàng,

Nhớ xôi nếp mọt, nhớ đũa ngóm lau

(Ca dao)

Cái bàn của bà con ngoài Bắc gọi là cái bàn là. Bàn là là để dùng để ủi cho quần áo phẳng. Bàn là làm bằng kim loại, đáy phẳng, đốt nóng lên để ủi đồ, rất quen thuộc và gần gũi với mọi người mình.

Từ ngày phải bỏ quê hàng mà đi tới nay, nhiều người cũng bỏ luôn cái “thói quen” của áo quần bằng cái bàn là “con gà cọt cọt” vào mũ của tuấn, và cũng đã quên rồi hình ảnh cái bàn của con gà cọt cọt ngày xưa! Thật đáng tiếc!

Bàn là dùng để ủi mình trước tiên có thể đến bên Tàu. Bởi người Tàu để xem là người “phát minh” ra cái bàn là sớm nhất. Ngay từ thời kỳ trước Công nguyên, người Tàu đã biết bện than nóng vào nó, dùng như cái bàn ủi, để làm phẳng áo quần và các sản phẩm bằng vải lụa của họ rồi.

Còn nhớ lúc Ba tôi qua đời, mẹ tôi phải lo liệu tổ tiên, chuyện lớn đến chuyện nhỏ. Hồi đó nhà phải chạy giặc, hoàn cảnh tuy khó khăn nhưng riêng phần tôi thì vẫn được mẹ cho tiếp tục đi học.

Do hoàn cảnh, nên tôi không có được nhiều sự dè dặt và nuông chiều của mẹ như bao đứa trẻ được lớn trong xóm, có cha mẹ đầy đủ! Bởi tôi có nhiều niềm vui mẹ tôi, nhưng kể niềm khó quên trong đời.

Đúng là khó quên. Bởi tới nay tôi còn nhớ như in: nhớ các cảm nhận, vật cảm, nhớ tán đũa hàng

Kính ni m khó quên...

Tác Giả: Nam Sơn Tr n Văn Chi
Thứ Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 05:43

ch y, nh m y con tôm rang mu i còn nguyên đ u đuôi,... mà m tôi t tay đ t vào cái gi tre cho tôi đem theo đi h c vào m i bu i sáng. Nh nh ng c c b c mà m nhét vào túi áo đ tôi mua cà rem ăn nh m y đ a b n cùng l p. Nh cái áo cái qu n cái nón n m s m cho vào ngày khai tr ng, ngày T t, vân vân.

Và tôi cũng nh hoài cái bàn i c l x , tròn nh cái gáo múc n c, mà m trao. Nh hoài l i m bi u r ng “i đ m c v i ng i ta”; nh n khi tôi thi đ u vào tr ng ti u h c nam t nh l Gò Công. Và đó là l n đ u tiên trong đ i tôi th y cái bàn i.

Ngày đó quê tôi nghèo l m! Gia đình nào có chi c bàn i trong nhà thì đ c xem nh nhà có ti n, nhà giàu l m. Nhà tôi nào ph i là nhà giàu nh ng tôi không bi t cái bàn i m tôi l y đ đầu ra. Sau n y tôi m i bi t đó là cái bàn i c a bà ngo i cho m khi v v i ba. M nói: “Ông ngo i m y h i x a làm Ông Qu n, nhà giàu l m”.

Đó là chi c bàn i “cũ xì c l x và nh xú”. Tôi đoán, chi c bàn i n y ch c làm t cu i th k XIX, làm ra dành cho các ông quan làm vi c cho tri u đình th i nhà Nguy n, hay cho nhà quy n quý, nhà giàu sang ch không ph i cho h ng th dân.

Bàn i c a m tôi có hình đ ng l k l . Hình tròn có cán gi ng cái gáo múc n c nhà quê, đáy ph ng, b ng thau/đ ng, có in ch th ch v n (?), có hoa văn c u k . Bàn i không có n p đ y nên than có th văng ra ngoài làm cháy đ n u i không nh và khéo tay. Tay c m đ i đ c tra vào bên hông bàn i thay vì tra trên n p nh bàn i ngày nay.

Tay

i b ng g dài đ gang tay, đ c trau chu t công phu.

Cái bàn i nh xú hình tròn, đáy cũng tròn, không dày không n ng nh bàn i bây gi , thích h p v i áo qu n ngày x a, may b ng t l a nh và m ng c a ng i quy n quý.

Ngày đó quê tôi ng i ta dùng gáo đ a đ đ t làm than n ng cá, n ng bánh bông lan và nh t là n ng bánh ph ng ngày T t. M tôi lui cui đ t gáo đ a cháy thành than đ r c r i g p t ng m nh than còn cháy b vào bàn i. H i nóng h ng h ng, làm cho m t hai m con đ ao.

Knịm khó quên...

Tác Giả: Nam Sìn Trìn Văn Chi
Thứ Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 05:43

Gia tài của tôi bây giờ chỉ có hai cái áo sô-mi cũ tay cụt, hình như may bằng vải cotton thô màu trắng. Bàn ủi đầy tròn rất khó ủi len lách vào những chỗ khó nhách áo, bầu áo sô mi. Bàn ủi như nên chừa có mấy chiếc than gáo dừa thì đã đỡ rồi. Phun nước, chà tay chà lui, rồi phun nước nữa! Ừ qua ủi ủi hoài trên cái áo... hết chửi nãy thì chửi kia mà cái áo không chịu hết nhăn! Và ủi thì nào sao cũng chừa vớ a ý!

Bàn ủi không có lẽ thông hơi nên mau nguội! Lỡ nãy mà tôi chừa thêm than và bà phải dùng khăn thấm ỉa thấm cho than đỡ.

Lỡ đâu tiên ủi đỡ, cả buổi hôm đó tôi tấp phun nước, tấp chà, tấp xấp cái áo sô-mi. Mỗi hồi tấp tấp cả ngườii hai mẹ con, những chỗ ngườii mẹ tôi vui lắm, còn tôi thì ỉy làm đỡ c ý lắm vì mình sợ đỡ c mẹ c đỡ ỉi như mấy thằng bọn ngoài tnh ỉ...

Thuở đó trong xóm chỉ có nhà tôi có cái bàn ủi. Và chiếc bàn ủi “cũ xì cụt ỉ xố như xú” của nhà tôi trở nên nổi tiếng trong xóm. Thỉnh thoảng có ngườii đến mượn đỡ ỉi đỡ “đi xóm”, đi đám cưới. Trong những ngày giáp Tết thì chiếc bàn ủi hình như không ngày nào có mặt ở nhà, hết nhà nãy thì nhà kia mượn, có ngườii còn phải đỡ t cả mấy ngày trước c đỡ ỉi đỡ mẹ c đi ch Tết.

Còn “cái khăn thấm ỉa” ngày xưa của tôi thì t là kỳ thú!

Cái khăn thấm ỉa là dùng cả dùng đỡ thấm cho ỉa mau bén thay vì phải quạt. Thuở đó búp nư c m đỡ c kê bằng ba chiếc đỡ t g ỉi là ông Táo, có ngườii mua búp ông lò, búp “cà ràng” bằng đỡ t nung đỡ làm ỉ miết Lái Thiêu.

Cũi đỡ t g m các loài cây tấp, g p ỉ đâu đó là củ chít v , phải khô đỡ dành. Củ ỉ là trái dừa dùng xông đem phải khô hết đỡ dành. Tết củ cái gì đỡ t đỡ c đỡ u dùng làm củ ỉ. Ngườii ỉ ch , ỉ tnh thành ai dùng “lò ràng” thì xài củ ỉ đỡ c Cà Mau, ai xài than đỡ c phải dùng búp ông lò nư than. Ngườii nghèo dùng lò nư búp “mặt củ a”.

Cái khăn thấm ỉa thông thường bằng mặt dừa cây tre/trúc rừng ruết, dài đỡ hai hoặc ba gang tay. Càng dài càng tấp. Chừa củ n kê miết vào mặt đỡ u ng mà thấm, đỡ u kia đỡ vào g n củ ỉ đang mặt nhóm cháy. Củ thấm mà thấm ỉ phù phù thay vì phải thấm búp ng miết ng hay phải quạt

Kể niềm khó quên...

Tên: Nguyễn Văn Chi
Số: 13, Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 05:43

“phản phách” vào cái bếp lò. Dùng ống thổi lửa làm lửa sủi lên ngay với tôi hỏi như thế là gì đi u!

Đâu phải nhà nào cũng có sọt cái ống thổi lửa đâu. Cái ống thổi của mẹ tôi chích dùng lâu ngày lửa nên đã lên nồm c bóng trắng, và đầu ống kia vì cò bám cho sát vào lửa nên bị cháy sém đen thui. Ngoài cái thổi lửa làm bếp tre, mẹ tôi còn có cái ống thổi bếp thau nhưng ít khi thấy bà đem ra xài.

Cho tôi sau này, cái bếp dầu hôi xuất hiện thì cái bếp ông Táo và ống thổi lửa đã đi vào quên lãng. Cuộc sống ngày càng khấm khá, ai này thổi ống hay quên những ống thổi lửa ngày xưa!

Rồi đến bàn tôi con gà cồ mọt cồ.

Theo ngày tháng tôi trở thành học sinh trung học và được mẹ cho tiền mua cái bàn tôi con gà cồ mọt cồ. Con gà cồ mọt cồ được treo mũi bàn tôi cho là cái chốt để tránh phồng tay mũi khi mở nắp bàn tôi mà thôi. Nhưng hình như con gà cồ được mọt cồ thổi là quen thuộc lài “có cồ mọt” với tôi và với mẹ tôi Viêt mình, dầu bạn không phải là người nhà quê như tôi.

Phải nói là những người thổi đúc bếp thau Viêt Nam, những người làm nên cái bàn tôi với con gà cồ mọt cồ có kiêu dáng vẻ đẹp vẻ thích hợp với thổi hiu và tâm lý người Viêt. Phải chăng vì thổi mà cái bàn tôi con gà cồ mọt cồ không có gì thay thế được. Mỗi cho tôi ngày cái bàn tôi đến ra đời thì nó mũi chụu như người ch!

Chỉ cái bàn tôi có cái chốt con gà cồ mọt cồ cũng đã theo bao người Viêt mình từ tằm bé, cho nên tôi nay dầu không còn ai xài nữa nhưng không sao mà quên được! Chuyền cái bàn tôi con gà cồ đúng là chuyền c tích Viêt Nam?

Rồi theo thời gian, bàn tôi đến vào Viêt Nam. Tôi bị cái bàn tôi con gà, dùng bàn tôi đến hỏi nào? Không như!

Kể niềm khó quên...

Tác Giả: Nam Sơn Trần Văn Chi
Thứ Ba, 18 Tháng 11 Năm 2008 05:43

Chỗ biết theo lịch sử, thì ngày 6.6.1882, ông Henry W. Seeley ở New York đăng ký bằng sáng chế máy bàn ủi sử dụng nguồn điện để làm nóng. Đến năm 1892, hai công ty Crompton và General Electric tung ra thị trường máy bàn ủi sử dụng điện trở. Cho đến những năm đầu của thế kỷ 20, thì bàn ủi điện có hình thức ra đời.

Bàn ủi điện không sử dụng than con gà cựa ta, mà chỉ sử dụng cỡ 500 gram sử dụng. Bàn ủi điện dùng dây bằng gang mạ crôm, phôi thép điện trở 120 ohm C nên ủi được phôi thép than. Nay bàn ủi có phun hơi nước, phun sử dụng khí chế.

Chuyến hành ngày xưa đến với tôi tự nhiên như mọi năm ngày đi ta thêm một tuổi. Và cái buồn gì có một trong đời sống hành trình, rong ruổi theo tôi lên Sài Gòn.

Lâu rồi tôi ngày phải bỏ quê hương mà đi tìm nay, nhiều người trong đó có tôi nữa, đã bỏ cái “thói quen” đi áo quần bằng cái bàn ủi “con gà cựa máy cưa” vào mọi cuộc sống.

Nay nhắc lại chuyện cái bàn ủi con gà cựa máy cưa như chuyến công tích ngày xưa.

Với tôi cái bàn ủi “cũ xì cỡ lớn xịn và nhều xíu”, cái phôi thép điện trở, cái bàn ủi con gà cựa máy cưa không chỉ là niềm khó quên mà còn là hình bóng mọi tôi ngày xưa này.

Ngày 24 tháng 10 năm 2008